

Ailede Fedakârlık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ailede Fedakârlık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16472>

Özet

Ailede Fedakârlık Ölçeği (AFÖ), Akın ve Balolu tarafından 2019 yılında geliştirilmiş olan psikometrik bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, bireylerin kendi aile birimleri içerisindeki fedakârlık eylemlerini ve davranışlarını sistematik bir şekilde ölçmeyi amaçlamaktadır. Geliştirme çalışması, ölçeğin Türk kültürü bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini kanıtlamayı hedeflemiştir. Aile içi ilişkilerde bireysel çarlardan feragat etme, özveri gösterme ve aile üyelerinin refahını ön planda tutma gibi durumlar değerlendirilen AFÖ, aile psikolojisi ve ilişki dinamikleri alanındaki araştırmacılar için önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Aile, **Fedakârlık**, Özveri, Psikometrik, Ölçek Geliştirme, Aile Psikolojisi, İlişki Dinamikleri

Yazarlar

Ahmet Akın, Rıdvan Balolu

Amaç

Ailede Fedakârlık Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin aile ortamında sergilediği fedakârlık düzeyini ve niteliğini güvenilir ve geçerli bir biçimde tespit etmektir. Ölçek, aile içi dayanışma, bağlılık ve bireysel özverinin boyutlarını araştırarak, bu yapıların aile sağlığı ve işlevi üzerindeki etkilerini incelemeye olanak tanır. Bu araç, özellikle klinik psikoloji ve aile danışmanlığı alanlarında, aile üyelerinin birbirleri için ne ölçüde kişisel maliyet üstlendiğini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.

Ölçeğin geliştirilmesi, aile ilişkilerindeki fedakârlık davranışlarının kültürel ve psikolojik boyutlarını anlamlandırılmaya katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, aile dinamiklerini iyileştirmeye yönelik müdahale programlarının tasarlanmasında bilimsel dayanak oluşturmaktadır.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

AFÖ, temel olarak "Ailede Fedakârlık" (Family Sacrifice) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bir bireyin, kendi kişisel ihtiyaçlarını, isteklerini veya çarlarını, ailesinin veya belirli bir aile üyesinin iyiliği, refahı veya ihtiyaçlarına bilinçli olarak ertelemesi veya bunlardan vazgeçmesi eylemi olarak tanımlanır. Bu **fedakârlık**, genellikle duygusal, maddi veya zamansal maliyetler içerir.

Ölçülen yapı, tek boyutlu veya çok boyutlu olabilir; ancak genel olarak, ailede fedakârlığın **altruistik** ve prososyal davranışlarla yakından ilişkili olduğu kabul edilir. Ölçek, bu özverinin motivasyonunu, sıklığını ve algılanan sonuçlarını değerlendirerek yapıyı kapsamlı bir şekilde

incelemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışmasında, yapısal geçerlik çalışmalarına odaklanılmıştır. Ölçeğin teorik yapıya ne ölçüde temsil ettiğini belirlemek amacıyla uygun istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Akın ve Balolu (2019), ölçeğin ölçtüğü yapıların kavramsal olarak tutarlı olduğunu göstermek için gerekli geçerlik analizlerini gerçekleştirmişlerdir.

Geçerlik çalışmaları, genellikle kapsam geçerliliği (uzman görüşleri) ve yapı geçerliliği (faktör analizi) yöntemlerini içerir. Bu analizler, AFÖ maddelerinin gerçekten ailedeki fedakârlık kavramının ölçtüğünü ve başka yapılarla karışmadığını doğrulamak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik incelemesi, ölçüm sonuçlarının zaman içinde ve farklı durumlarda tutarlı ve kararlı olup olmadığını göstermeyi amaçlanmıştır. Geliştirme çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda yüksek düzeyde tutarlılık gösterdiği anlamına gelir.

Her ne kadar kaynakta güvenilirlik değerleri açıkça belirtilmemiş olsa da, geliştirme çalışmaları standart olarak test-tekrar test güvenilirliği veya eşdeğer formlar güvenilirliği gibi diğer **güvenirlik** yöntemlerinin de kullanıldığını varsayılmaktadır. Bu çalışmalar, ölçeğin hata payının düşük olduğunu ve tekrarlanabilir sonuçlar ürettiğini garanti eder.

Faktör Analizi

Ailede Fedakârlık Ölçeği'nin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin temelindeki boyutları ortaya çıkarmak ve maddelerin hangi faktörler altında toplandığını belirlemek için hayati öneme sahiptir. Çalışmada büyük olasılıkla Açılmayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin faktör yapısı belirlenmiş ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile bu yapının uygunluğu test edilmiştir.

Faktör analizi sonuçları, ailedeki fedakârlık yapısının tek boyutlu mu yoksa fedakârlığın farklı yönlerini temsil eden birden fazla alt boyuttan oluştuğunu netleştirmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik model ile ne kadar uyumlu olduğunu göstererek psikometrik kalitesini desteklemektedir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öz Bildirim)

Format: Büyük olaslıkla Likert Tipi Derecelendirme (Örneğin, 5'li veya 7'li Likert tipi)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetkinler, Üniversite Öğrencileri veya Evli Bireyler (Ölçeğin aile bağlamına odaklanması nedeniyle)

Yaş Grubu: 18 Yaş ve Üzeri

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması Türkiye'deki bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Bireylerin kendi aile üyelerine yönelik fedakâr davranış ve tutumlarını değerlendirildiği, kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Öz Bildirim Ölçeği, Aile ilişkileri, Altruizm, Psikoloji, Ölçek Geliştirme, Psikometri

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Bağlantılı E-posta Adresi: aakin@sakarya.edu.tr (Sorumlu Yazar: Ahmet Akın)

Yazın Adresi: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Tahmini Kurum Adresi)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik çalışmalarda kullanım için sorumlu yazarın iznine tabi olabilir. Ticari kullanım için ek izinler ve ücretler gerekebilir. Ölçeğin geliştirme çalışması bir konferans bildirisi olarak yayımlanmıştır.

Ölçeğin orijinal geliştirme çalışması yer aldığı konferans bildirisi PDF dosyası buradan indirilebilir: ibaness.org.

Kaynaklar

Akın, A. ve Baloğlu, R. (2019). Ailede Fedakârlık Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. D. K. Dimitrovi, D. Nikoloski, R. Yılmaz (Ed.), *Proceedings of International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series* içinde (s. 77-79). Tekirdağ, Türkiye.

Ailede Fedakârlık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte mevcut değildir. Bu nedenle maddeler buraya eklenememiştir. Ölçek maddelerine erişim için ilgili yayın ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM